

פניני הפרשה

בהעלותך

עלון מס'

1040

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

לא לתת דריסת רגל להרגל

על המלים "ויעש בן אהרן", כותב רש"י: "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה". נשאלת השאלה וכי עולה היה על דעתנו שאהרן קדוש ה' ישנה ח"ו כמלוא נימה מציווי ה' מה השבח הגדול בזה שלא שינה, עד שצריך לכתוב זאת במפורש בפסוק? ועוד שואל האור החיים הקדוש: למה צריך להדגיש "אל מול פני המנורה העלה נרותיה"? מבאר השפת אמת שכוונת רש"י אינה לומר שאהרן עשה את אשר נדרש ממנו מדי יום ביומו, זה פשוט ואין צריך לומר! השבח הגיע לו על כך שלאורך כל ט"ל שנות ההדלקה, לא שינה כמלוא הנימה מן הרצון, המסירות וההתלהבות שהיו לו בפעם הראשונה.

ואין הדבר פשוט כלל ועיקר. מדי יום ביומו, ערב ובוקר, היטיב אהרן את הנרות והדליקם, ולא נעשה הדבר אצלו הרגל. ביומו האחרון, עשה את עבודת הקודש בהתלהבות של קדושה כאילו זו הפעם הראשונה שלו, וההרגל לא קיבל שום דריסת רגל בעולמו הרוחני.

טבע האדם שהוא מתחיל משימה רוחנית במרץ ובהתלהבות, אך עם הזמן דועכת ההתלהבות הראשונית, ולאט לאט תפקידו נעשה מתוך הרגל בלי כוונה ורצון. יש והוא מתרגל כל-כך למעשיו עד שלעתים הוא פועל באופן מכני, ללא רגש וקשר נפשי לפעולה. הוא יכול מבוקר עד ערב לעבוד את הבורא, מבלי לשים לב למי הוא עובד.

נגע זה של ההרגל כובש כל חלקה טובה, והוא אחד מאבני הנגף הגדולים בעבודת ה'. בזה אחר זה מכבה ההרגל את גחלי הקודש הלוחשים בנפשו של האדם ודואג שידעכו כליל. כאשר עובד אדם את קונו כ'מצות אנשים מלומדה', זהו הרס! ולכן מזהירים אותנו חז"ל: "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים!". הרוצה שתהא עבודתו בעלת ערך, עליו לעמוד תמיד על המשמר ולא להניח לחולשת ההרגל להשתלט על נפשו מבלי משים. וזהו "העלה נרותיה" מלשון עילוי, כל פעם היה עילוי מחדש.

מובא בספר "צדקת הצדיק" (אות מ"ב) בענין התפלה שהיא כנגד הקרבנות שנאמר בהם "לרצונכם תזבחוהו", ללמדנו שיש בתפלה דבר מיוחד של "לרצונכם", עיקר רצונו של ה' שאדם ירצה בעצמו לבוא להתפלל ולהתקרב. וכפי הרצון והחשק שיש לאדם בתפלה ובקרבן, כך מעלת הקרבן והתפלה.

מסופר על הגאון רבי שלמה וולבה זצ"ל שהיה רגיל להתפלל מנחה קטנה, ובסוף ימיו שינה מנהגו והחל להתפלל מנחה גדולה. כששאלוהו תלמידיו מדוע שינה ממנהגו, השיב שמשעת תפלת שחרית עד מנחה הרגיש שחסרה לו מאוד התפלה והקרבה לה, וקשה עליו להמתין עד לשעת מנחה קטנה.

שיא תורני	עצה טובה
<p>עזת הפנים בבהמות העז (ביצה כ"ה ע"ב), ושמה מעיד עליה. ואולי בגלל זה דרכן של העזים ללכת תמיד בראש העדר (עיין שבת ע"ז ע"ב, וסימניך עז).</p>	<p>מידי פעם כדאי להעניק לילד מתנה משמחת, כביטוי לאהבה. בכוחה של מתנה הניתנת ללא סיבה מיוחדת, לחולל פלאות בנפש הילד גם אם היא מתנה קטנה. מיותר לציין שעל המתנה לשמש כתוספת לגילויי החיבה, ולא כתחליף. עם זאת, אין להבטיח פרס עבור ביצוע מטלות קבועות והכרחיות שעל הילד לבצע, כמו לאכול או להחליף בגדים לקראת השינה. רק עבור פעילות התנדבותית, או השתדלות מיוחדת. כגון: "אם במשך השבוע הקרוב תהיה מאורגן לשינה עד שעה פלונית, תקבל פרס מיוחד". (הרב זמיר כהן שליט"א)</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ידוע הדבר ומפורסם הענין כי חודש זה הבא עלינו לטובה חודש סיון נקרא סיון המקודש. והטעם פשוט שבו ירדה קדושה לעולם ונתקדשו בו ישראל ע"י קבלת התורה ביום שבועות שהוא יום ששה בסיון, וכתב 'לך אל העם וקדשתם' וגו', וע"י קבלת התורה נתקשרו ישראל עם הקב"ה בקדושתו".
(מגיד חדשות" ח"ט עמ' צ"א)

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות – נראה לענ"ד לפרש בדרך דרש, שבא לרמוז למי שלא למד עדיין תורה ורוצה לבא להתחיל ללמוד תורה, שיכוין לימודו שיהיה בדרך שבה למדו אבותינו ורבותינו הקדושים מימות עולם, ואז יעלה לימודו יפה. וזה הרמז: **בהעלתך את הנרת** – נרת חסר אות וא"ו הרומזת לחיים כנודע, והכוונה שלא עסק בתורת חיים, אזי עליו להיות בבחינת **אל מול פני המנורה** רצונו לומר ישב לפני החכמים מעתיקי השמועה בדרך המסורה לנו מדורי דורות, ואזי **יאירו שבעת הנרות**, נרות מלא וא"ו, והיינו שיוזכה לתורה שתחייה אותו, וכבר נאמר (ויקרא י"ח ה') – וחי בהם. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

דברי ימי התלמוד

נקרא פרק הזהב (הגאון רבי משה חורב זצ"ל בספרו "תורה מסיני" דברים עמ' קכ"ב).

בספרו "תורה מסיני" (דברים ח, ט) גילה הגאון רבי משה חורב זצ"ל בבקיאותו הנפלאה דבר מעניין, שבכל התלמוד ירושלמי לא משתמשת הגמרא אפילו פעם אחת בתירוץ "חסורי מחסרא והכי קתני" (=חסר במשנה וכך צריך להיות כתוב), לעומת התלמוד בבלי שבו נמצא ביטוי זה מאה פעמים. והציע שם הסבר לכך ע"פ מה שכתבו המפרשים (ע"ש המקורות) שכאשר מיישבת הגמרא "חסורי מחסרא והכי קתני", אין כוונתה שבפועל יש חלילה חסרון במשנה, אלא שרבי סידר המשנה בדרך קצרה, ובאותן תיבות שבמשנה די להבין כוונת התנא, **אלא שהחסרון הוא בדעתנו שנראה לנו שחסר במשנה**. ולכן בתלמוד הירושלמי שנכתב בארץ ישראל שאויר שלה מחכים, לא חשו בשום חסרון בלשון המשנה (והביא שם מגמרא במסכת כתובות (ע"ה ע"א) שחכם בארץ ישראל שקול כשני חכמים בבבל. ע"ש. ואפשר לומר עוד ע"פ מ"ש מרן רה"י הגר"מ מאזוז שליט"א בספרו "אסף המזכיר" (ערך "חסורי מחסרא" ב) ש"לפעמים אינו דוחק כ"כ, דטוב לנו לחסרה מעט כדרך משנה שמדברת בקוצר". ע"ש. וידוע שהתלמוד הירושלמי קצרן, ולכן לא הוצרך להבהיר ש"חסורי מחסרא". ורמז כל זה בפסוק המדבר בשבח ארץ ישראל: "ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה" – "ארץ אשר לא במסכנות" – לשון עני ומסכן, ואין עני אלא **בדעת** (נדרים מ"א ע"א), "תאכל בה לחם" – הוא **התלמוד** (חגיגה י"ד ע"א), "לא תחסר כל בה" – אין בתלמוד שלה את הביטוי "חסורי מחסרא".

עשרות אלפי פירושים נכתבו על התלמוד. הפרשן הנלמד ביותר הוא רש"י הקדוש. לא ניתן לדמיין את הש"ס ללא פירושו. לפני שנתחבר פירושו, מעטים היו לומדי הש"ס, והוא פתח את התלמוד לכל לומד (כן שמעתי מפי מרן הגר"מ מאזוז שליט"א). מאות פירושים נכתבו סביב ביאורו. אין כמעט מלה בדבריו שלא נבדקה ואובחנה לפני ולפנים. על פירושו ניתן לומר "הזורעים בדמעה ברנה יקצורו".

הספר הנלמד ביותר בעולם הוא תלמוד בבלי. הכל לומדים בו. החל מילדים, בחורי ישיבה ואברכים המבלים בו את יומם ולילות, עד עשרות אלפי בעלי בתים העוסקים במלאכתם, המשתתפים מדי יום ברבבות שיעורי 'דף היומי' בארץ ובעולם.

המשנה, היא החיבור הראשון שנכתב לאחר מתן ההיתר לכתוב את התורה שבעל פה. לאחר מכן נכתבו התוספתא, מדרשי ההלכה והאגדה והתלמודים.

שני מרכזי התורה שבארץ ישראל ובכל הצמיחו שני תלמודים: תלמוד בבלי, שנוצר בישיבות בבל, ותלמוד ירושלמי, שהוא פרי לימודם של חכמי ארץ ישראל. על אף ששני תלמודים אלה מבוססים על אותה משנה, ונוצרו במרכזים שהיו ביניהם קשרים רבים, הם שונים בשפתם, בהיקפם, בתוכנם, בסגנונם ובמקרים רבים גם במסקנותיהם ההלכתיות. לשונו של התלמוד ירושלמי למשל, קצרה בהרבה מהבבלי.

למעשה, התלמוד הבבלי הפך לספר הלימוד העיקרי שנלמד בתפוצות ישראל, ואך מעטים עסקו בתלמוד הירושלמי. בעקבות הרי"ף והרמב"ם, התקבל תוכנו של התלמוד הבבלי כמחייב את כל תפוצות ישראל מבחינה הלכתית, כמעט ללא עוררין. הרמב"ם מנמק זאת בהקדמה למשנה תורה: "הואיל וכל אותם הדברים שבתלמוד הסכימו עליהם כל ישראל". והסיבה שהסכימו עליהם כל ישראל, כי הבבלי נחתם אחרון ו"הלכה כבתראי", מפני שלעניניהם של עורכי התלמוד הבבלי עמד התלמוד הירושלמי שנחתם מאות שנים קודם לכן.

ישנה משנה יחידה שהנוסח שלה בתלמוד ירושלמי אינו זהה לשל הירושלמי, והיא המשנה מסכת בבא מציעא (פרק ד' משנה א'): בירושלמי הנוסח "הכסף קונה את הזהב", ואילו בתלמוד הבבלי הנוסח הפוך: "הזהב קונה את הכסף". מכיון שזו משנה ראשונה בפרק, נוצר דבר מעניין שפרק רביעי של מסכת בבא מציעא בירושלמי נקרא פרק הכסף, ואילו בבבלי

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

כוחו של עידוד

לך ולמה נפלו פניך" בירר בעדינות. כששמע את אשר ארע עמו, הניח ידו על כתפו, ועודדו במלים חמות. "לפי כישוריך והתמדתך", אמר לו הרב "עתיד אתה להיות גדול בישראל, ומה לך ולמצחקים עליך מחמת קנאה, הלא בסופו של דבר "צוחק מי שצוחק אחרון...".

העידוד החם ששמע מפי הרב פולונסקי, הפיח בו רוח חיים, ובזכותו הוא שב לתלמודו ולכתיבתו, כאשר היתה באמנה אתו. ואכן התקיימו דברי הרב פולונסקי, וצחק מי שצחק אחרון... זו הסיבה שבשונ"ת "יביע אומר" מרן מכתיר את הרב פולונסקי בתואר "אלוף נעורי".

סיים מרן את סיפורו, ואמר לסובבים אותו "ראו כמה גדול כח העידוד, שאילולא עודדני באותה שעה, ספק אם הייתי ממשיך בדרכה של תורה...". והוסיף: "מאותה שעה, קבלתי על עצמי לעודד כל צורב בהסכמות ומכתבי ברכה".

בנאום שמסר במעמד "ועתה כתבו לכם" (תשרי תשס"ח) רמז על סיפור זה, וכך סיפר: "כשהייתי תלמיד קטן, הייתי משתדל לכתוב. כמובן לא הייתי כותב דברים העומדים ברומו של עולם, אבל הייתי כותב, ולבי היה נוטה תמיד להלכה, כי 'מיום שחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה' (ברכות ח' ע"א), ולכן הייתי כותב הרבה הלכה, והיו כאלה שמצחקים עלי, מה יושענו זה? אבל סופם, שהם לא חיברו שום ספר, ואילו אני ב"ה חיברתי כבר ארבעים ספרים...".

דרך אגב, ממעשה זה ניתן ללמוד לקח חשוב ביותר: רבים הצעירים אשר חושבים שדרכם של גדולי הדורות בצעירותם היתה סוגה בשושנים, ללא קשיים ומשברים, אך המתוודע לדברי ימיהם, מוצא שכל גדול בישראל עבר מהמורות בדרכו להגיע לגדולות. וכבר קבעו חכמינו "אין אדם עומד על דברי תורה, אלא אם כן נכשל בהן" (גיטין מ"ג ע"א). ודוקא מרן, עבר בימי שחרותו כמה משברים קשים שאיימו לנתקו מהתורה, כמו בסיפור הנזכר, וכן בשעה שנלקח לעבוד כזבן במכולת, וכן כאשר הכוהו על זה שחלק על הבן איש חי ועוד.

להנהגתו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל בעידוד מחברים צעירים, היו שרשים עמוקים יותר שמקורם בחוייה אישית צורבת שעברה עליו כנער צעיר.

בשעת רצון, סיפר כי בלומדו בקטנותו בישיבת "פורת יוסף", לא היו רגילים הבחורים ללמד ידם בכתיבה. הוא היה כמעט היחיד שהיה כותב. בכוחות עצמו אחז בקסת סופרים, והעלה בירורים בהלכה.

כאשר הצליח לצבור מעט כספי חסכונות, הדפיס בשנת תרצ"צ את חיבורו הראשון - קונטרס קטן בשם "יביע אומר" על סוגיות במסכת הוריות (לימים נדפס שוב בסוף שו"ת יחיה דעת חלק ו'). החיבור כלל בעיקר הערות בענייני סדר הדורות של חכמי הגמרא, תוך הבאת ראיות לתקופתו של כל תנא ותנא ממקורות שונים ומגוונים. נושא מחקרי יותר ופחות הלכתי, בו יכול היה כנער צעיר בגיל שמונה עשרה להרשות לעצמו להתבטא בלי לעורר את חמתם של מחפשי המומים. הוא הדפיס ממנו מאה עותקים, וחילקו בירושלים לתלמידי חכמים. מי ששילם כמה גרושים - שילם. מי שלא - קיבל את הקונטרס בחנם.

אולם כמו בכל מקום, גם בישיבה היו בחורים ליצנים, ש'עשו מזה צחוק', והיו לועגים לו על כך שהוא כותב יותר מדאי, ומנסה להיות כאחד המחברים... פעם ביושבם יחד בשיעור, נזרקה איזו קושיא מפי אחד מבני החבורה. משלא מצאו מנוח, קם אחד התלמידים, וקרא תוך כדי קריצה לעגנית לעבר מרן: "הנה בעל הקונטרס הלזה עמנו, הלא גאון ומחבר גדול הוא, בטח הוא ישיבנו...".

שחוק קל עלה על שפתות הנוכחים, ודברי הגיחוך גרמו לעלם הרך בוששה גדולה, עד כדי שנפל למשבר עמוק, והחליט בצער לעזוב את היכל הישיבה. וכך במחי ליצנות אחת, כמעט ואיבד עולם התורה את מנהיגו הגדול!

אלא שאז שלח ה' מלאך גואל ומושיע בדמות הגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל (הידוע בכינוי 'הרב מטפליק') שכיהן כרבה של שכונת בית ישראל. הוא פגש בבחור שתמיד היתה נהרה שפוכה על פניו, והבחין מיד כי פניו אינם כתמול שלשום. "למה חרה

☺ זה לא חוק! ☺

אדם אחד פוגש ליצן בוכה. "ליצן, ליצן, למה אתה עצוב?" הוא שואל.

"אני לא עצוב", עונה הליצן, "אני רק נח מעבודתי..."

☺ חוק חוק אה... ☺

שמחת הגוף נמוגה עם תום התענוג, ובלב מתפשט עצב ויגון, מועקה וריקנות. ואילו שמחה של מצוה נותרת באופן תמידי, ואין זקוקים למנוחה ממנה...

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" כתב-יד)

שאלה: האם יש לחוש בימינו למאמר חז"ל (ב"ב ק"י ע"א) "הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה?" תשובה: אם היא בעצמה שומרת תורה ומצוות והוריה גם כן שומרים, אין לחוש לאחיה. העיקר שיהיו האחים שלה בעלי מדות טובות. ומה שאינם שומרים מצוות לפי שנגררו בעוה"ר אחרי הזרם החילוני.

שאלה: שמעתי בשם כת"ר שליט"א כי לאחר סגירת ה"ווארט", אין לדבר עם הכלה שלא לצורך הנישואין אלא חצי שעה בשבוע ביום ששי. ורציתי להבין, כיון שדינה ככל הנשים, שאסור לדבר עמן וכל שכן להיפגש עמן שלא לצורך, אם כן למה מותר לדבר חצי שעה בשבוע? תשובה: כי אין איסור ממש בזה, רק מחשש הרהורי עבירה. ויש בזה צורך כדי להכיר אותה ואת מדותיה, כי הרבה נתחרטו לאחר הנישואין רח"ל. חצי שעה בשבוע די (אפשר גם בטלפון).

שאלה: משודכת המתארכת בבית הורי החתן המיועד, האם מותר לחתן למזוג לה משקה או לשים מנת אוכל בצלחתה. מלשון הרמ"א (אה"ע סימן כ"א סעי' ה') משמע להתיר, אולם מדברי מרן שם משמע לכאורה לאסור? תשובה: נקטינן כמרן לאסור. יוכל לומר לאמו להגיש לה אוכל ומשקה.

שאלה: א. נשאלתי האם מותר לתת במסיבת השידוכין (הקרוי בזמננו 'אירוסין'), טבעת למשודכתו, או שמא יש לחוש לקידושין. ועניתי בענייני שאין לחוש, שאע"פ שהרמ"א באה"ע (סי' כ"ז סעי' ג') כתב: מי שאמר לאשה שנותן לה בשביל אהבה וחבה, חוששין לקדושין, ע"כ, מכל מקום מוכח מדברי החלקת מחוקק (שם) שזהו דוקא כשדברו לפני כן על עסקי קידושין. וממילא פשוט וברור דכאן לא נתכוין לקדש אותה בטבעת זו כנגד מנהג כל ישראל שלא לקדש אשה בנפרד מן הנישואין. האם נכונים הדברים? ב. שמעתי מחמירים ע"פ דברי הרמ"א הנ"ל, שהמשודך לא יתן למשודכת שום מתנה, אלא אם כן אומר לה במפורש שאינו לשם קידושין. ולענ"ד ע"פ הנ"ל אין מקום להחמיר. מה דעת כת"ר? תשובה: א. כן נראה ברור, ובפרט שיש חרם על זה שלא לקדש לפני החופה. ב. אין מקום להחמיר בזה.

שאלה: בשעה טובה ומוצלחת אירסתי את שתי בנותיי בחודש האחרון, ואף קבענו כבר תאריך לשתי החתונות – שבועיים בין חתונה לחתונה. אבקש לשאול האם ישנה בעיה להשיא שתי בנות בחודש אחד? תשובה: אין בעיה. אבל יעשו בשני אולמות ואפילו בשתי ערים.

שאלה: מה דעת כת"ר שליט"א לגבי עריכת "חינה" בזמן הסמוך לחתונה שנהגו בזה עדות תונס מרוקו ותימן וכו'? מצד אחד זה לא כל כך מתאים מבחינת הצניעות, השירים בערבית והערבוביא, אך מצד שני נהגו בזה ואומרים שיש בזה מזל וברכה לזוג? תשובה: אם הכל בצניעות – מותר. זה מנהג קדום מימי הראשונים (מוזכר בדברי הרמב"ם והרשב"ץ). למה לנו לבטלו? ואם יש חוסר צניעות – יש לקיימו במסגרת צנועה רק לנשים בלבד.

שאלה: אחותי מתחתנת בקרוב, והיא מעוניינת ללכת להתפלל בקברי אבותינו ע"ה. אלא ששמעתי שיש מנהג לא ללכת לקברים בתוך ארבעים יום לפני החתונה. מה דעת כת"ר? תשובה: מותר, ואדרבה מצוה להתפלל שיעלה זיווגה יפה בעזרת השם. המנהג של 40 יום, הוא אחרי החתונה.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה

לע"נ לאה בת שרה ע"ה

לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל

לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לרפואת דורון בן שרה הי"ו